

Irena Grochowska

Komunikat z sympozjum – wybrane zagadnienia z klimatologii historycznej

---

Studia Ecologiae et Bioethicae 4, 543-545

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Irena GROCHOWSKA

KOMUNIKAT Z SYMPOZJUM wybrane zagadnienia z klimatologii historycznej

W dniach 21 -23 września 2006 roku odbyło się w Poznaniu Sympozjum Naukowe pt „*DŁUGOOKRESOWE PRZEMIANY KRAJOBRAZU POLSKIEGO W WYNIKU ZMIAN KLIMATU I UŻYTKOWANIA ZIEMI*” zorganizowane przez Komitet Narodowy IGBP [GLOBAL CHANGE] do spraw Międzynarodowego Programu „Zmiany Geosfery i Biosfery” [PAN] oraz Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN.

Podczas sympozjum miały miejsce cztery sesje tematyczne:

1. Rekonstrukcja przemian krajobrazu w przeszłości
2. Wpływ zmian klimatycznych na zmiany struktury szat w krajobrazie rolniczym i leśnym
3. Wpływ zmian klimatu i użytkowania ziemi na bilans wodny
4. Zmiany w użytkowaniu terenu i zmiany różnorodności w krajobrazie rolniczym i leśnym

Wśród wygłoszonych referatów były wygłoszone opinie z różnych ośrodków naukowych Polski na temat użytkowania ziemi i zmian związanych z jej użytkowaniem na skutek przemian klimatycznych. Problemy poruszane na tej konferencji były kontynuacją konferencji, która odbyła się w grudniu 1998 roku na temat oddziaływań globalnych zmian klimatu na rolnictwo i leśnictwo.

W słowach wprowadzających w problematykę posiedzenia Prof. Dr hab. Leszek Starkel (IGIPZ PAN / IMBP PAN – Kraków) zaznaczył, że stosunkowo rzadko porusza się problemy związane z wpływem działalności i użytkowania Ziemi przez człowieka na zmiany klimatyczne, w stosunku do efektów zmian globalnych i degradującego wpływu człowieka na środowisko.

Wygłaszane referaty podkreślały znaczenie poznania warunków klimatycznych i przemian użytkowania ziemi w przeszłości dla lepszego zrozumienia problemów nam współczesnych i przyszłych. Dla globalnych zmian klimatycznych ważne są przemiany bilansu cieplnego i obiegu wody, które wynikają z przekształceń krajobrazowych. Na przekształcenia krajobrazowe wielki wpływ mają rolnictwo i leśnictwo. Właśnie na ten temat wiele nowych informacji i przemyśleń można było usłyszeć na sympozjum.

Przedstawione referaty reprezentowały dorobek polskiej nauki w zakresie analizy efektów zmian klimatycznych.

W referacie pt „*Klimat a człowiek w transformacji środowiska przyrodniczego Polski*” Prof. Dr hab. Leszka Starkela usłyszeliśmy, że bardzo ważne w rozpozna-

niu przyczyn globalnego ocieplenia i zachwiania homeostazy środowiska w naszym kraju jest rozpoznanie i zrozumienie przyczyn wszystkich przemian związanych z antropopresją i zmianą klimatu, które miały miejsce w przeszłości.

W wystąpieniu Państwa Bożeny i Marka Degórskich mocny nacisk był położony na podejście systemowe i holistyczne w historycznych badaniach uwarunkowań zmian krajobrazu na przykładzie krajobrazu Kujaw. Systemowe ujmowanie środowiska geograficznego i krajobrazu pozwala na analizę ich struktury w różnych skalach przestrzennych z wykorzystaniem modeli geokompleksów, matryc – korytarzy, jednostek użytkowania ziemi oraz jednostek pokrycia terenu na różnym poziomie organizacji ekologicznej. Definiowanie krajobrazu według teorii systemów pozwala również na jego funkcjonalną i wielowymiarową analizę. Z powyższych danych przedstawionych przez dr Bożenę Degorską i doc dr hab. Marka Degorskiego wynika, „że współczesny krajobraz jest wypadkową procesów i zjawisk zachodzących w megasystemie środowiska geograficznego, a szczególnie wzajemnych relacji pomiędzy systemem środowiska przyrodniczego a systemem środowiska antropogenicznego”¹.

Wystąpienie na temat klimatologii historycznej dr Rajmunda Przybyłaka utwierdza w przekonaniu, że przeszłość jest kluczem do przyszłości i dlatego nie mogą powstać wiarygodne scenariusze przyszłego klimatu bez informacji o temat przeszłych zmian klimatu i czynników kształtujących. Znajomość zakresu naturalnej zmienności klimatu z okresu przedindustrialnego (1850) jest niezbędna do oceniania i porównywania udziału czynników naturalnych we współczesnych i przyszłych zmianach klimatu, co pozwala na ocenę rozmiaru wpływu czynników antropogenicznych. Przybylak podkreślał, że bez wiedzy o zmianach klimatu nie można wyjaśnić w wiarygodny sposób przyczyn przemian, jakim podlegało otoczenie człowieka w ostatnim tysiącleciu. Zaznaczył też, że Polska nie może uchylać się przed badaniami paleoklimatycznymi, tym bardziej, że stan naszej wiedzy na ten temat jest wciąż niewystarczający i zbyt mały w stosunku do potencjalnych możliwości naukowców polskich. Klimatologia historyczna (badania paleoklimatyczne) powinny mieć także znaczącą rolę dla rozwoju cywilizacji świata.

Na omawianym przeze mnie symposium miały też miejsce referaty poruszające problemy:

- współczesnych przemian użytkowania ziemi w Polsce;
- zmian struktury upraw rolniczych a zmian klimatu na różnych obszarach Polski;
- zmian klimatycznych na strukturę lasów i leśnictwo;
- zmian użytkowania ziemi na skutek obiegu ciepła i wody;

¹ Długookresowe przemiany krajobrazu Polski w wyniku zmian klimatu i użytkowania ziemi, Poznań 2006, /red/ M. Gutry- Korycka, A. Kędziora, L. Starkel, L. Ryszkowski/, s. 25.

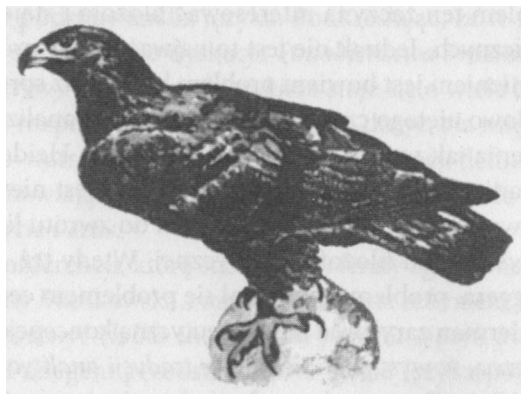
- monitorowania i ochrony krajobrazu miejskiego;
- zmian globalnych i ekstremalnych zjawisk hydrologicznych;
- wpływu zmian użytkowania ziemi na różnorodność krajobrazową i biologiczną różnych Regionach Polski.

Wszystkie te opracowania miały dużą wartość poznawczą i praktyczną dla lepszego zrozumieniu świata przyrody i ochrony jej zasobów.

Podczas tego sympozjum pojawiło się także zaproszenie na MIĘDZYNA-
RODOWĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ na temat *KLIMAT ZIEM POLSKICH
W CZASACH HISTORYCZNYCH NA TLE KLIMATU EUROPY*

organizowaną przez Zakład Klimatologii Instytutu Geografii Uniwersytetu
Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polskie Towarzystwo Geofizyczne, Oddział
Pomorski Muzeum Okręgowe w Toruniu w dniach 11-13 października 2007.

Celem konferencji jest prezentacja dotychczasowych osiągnięć naukowych
w zakresie klimatologii historycznej ziem polskich na tle klimatu Europy.

Orzeł przedni